

ՀՀ ԿԳՄՍՆ «ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ.

ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ»

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ «Ընթերցանությունը իմացական ոլորտի և բանավոր խոսքի զարգացման միջոց»

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝ Մարտունու Տ. Աբրահամյանի անվան
ավագ դպրոց

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎՍՐ՝ Հասմիկ Բեյբուրյան

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ՝ Լարիսա Մկրտչյան

ԴՊՐՈՑ՝ Լիճքի Հովհ. Թումանյանի անվան միջն.դպրոց

2022թ. Բ. Մարտունի

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....

ԳԼՈՒԽ 1 ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԵՐԵԽԱՅԻ ԻՄԱՑԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ԵՎ ԲԱՆԱՎՈՐ ԽՈՍՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑ

1.1 Դասավանդման առանձնահատկությունները տարրական դպրոցում

1.2 Ընթերցանության ուսուցման մեթոդիկական տարրական դպրոցում

1.3 Ընթերցանության տեսակների ուսումնասիրությունը

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնական գործունեության ընթացքում մասնակարևոր խնդիրներից մեկը աշակերտների խոսքի զարգացումն է, հաղորդակցվելու կարողության ձևավորումը, քանի որ մարդու հիմնական յուրահատկություններից մեկը հաղորդակցվելու ընդունակությունն է:

Խոսքի միջոցով են իրագործվում բարձրագույն հոգեկան գիտակցական գործընթացներն ու շփման առավել կատարյալ, սոցիալական տեսակետից անհրաժեշտ ձևերը:

Ուսումնական գործունեությունը բարդ ու բազմակողմանի գործընթաց է, նայն առավել արդյունավետ իրականացնելու համար հարկավոր է ճիշտ կազմակերպված աշխատանք, որի ընթացքում անհրաժեշտ է հաշվառնել այն հանգամանքը, որ սովորողը գիտելիքների ձեռք բերմանը զուգահեռ ստանում է իր կյանքի հետագա գործունեության համար անհրաժեշտ սոցիալական փորձ¹:

ԲԱՆԱԼԻ

գիտելիքների ձեռք բերման կարողություն,

ԲԱՌԵՐ: Բառապաշարի հարստացում,

մտահորիզոնի ընդլայնում,

հաղորդակցվելու կարողություն, ուշադրության, հիշողության, ստեղծագործական մտածողության զարգացում: Թռուցիկ, որոնողական, մանրակրկիտ, ընդհանուր բովանդակության ըծանոթանալու ընթերցանություն:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ: Ժամանակակից պայմաններում ընթերցանության դերը մեծանում է, քանի որ 21-րդ դարում տեղեկատվական հոսքը շատ մեծ է: Մենք ապրում ենք այնպիսի դարաշրջանում, որը չունի տեղեկատվության պակաս և այնպիսի դարաշրջանում, երբ կարճ ժամանակում հնարավոր են մեծ փոփոխություններ: Մի շրջան կար, երբ ընթերցանության դերը երկրորդական էր դարձել: Նորարական տեխնոլոգիաների շնորհիվ հնարավոր է դարձել ընդգրկել ընթերցողների ավելի մեծ խումբ, որոնք սիրով ծանոթանում են նոր գրքերին և նոր տեղեկատվություններին: Չնայած մեդիակրթության սրընթաց զարգացմանը, ունակ դրա շնորհիվ ընթերցանությունը շարունակում է մնալ տեղեկատվության ձեռք բերման հուսալի աղբյուր: Ընթերցանությունը՝ որպես լեզվական-հաղորդակցական իրազեկության կարևոր ճանաչողական բաղադրիչ, ենթադրում է ոչ միայն գիտելիքների հանրագումար, այլև գիտելիքներն ինքնուրույն լրացնելու, ընդլայնելու, համապատասխան տեղեկատվությունը դուրս բերելու և տեքստի բովանդակության ստուգումն իրականացնելու կարողությունների ձևավորում:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԱԿՆԵՐԸ՝ Ուսումնասիրել ընթերցանության ուսուցման իրականացման այն հնարավորությունները, տեսակները, մեթոդները և ուղիները, որոնք կնպաստեն սովորողների իմացական ոլորտի և բանավոր խոսքի զարգացմանը:

¹<file:///C:/Users/vava/Downloads/xachatryanhasmik.pdf>

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ՝

1. Բացահայտել դասավանդման առանձնահատկությունները տարրական դպրոցում,
2. Ուսումնասիրել ընթերցանության կարևորությունը՝ գնահատելով դաստիարակչական կողմն ու լավ անձնային որակների ձևավորումը,
3. Բացահայտել, թե ինչպիսի ռազմավարություններ կարելի է կիրառել ընթերցանության ժամանակ,
4. Գնահատել ընթերցանության դրական ազդեցությունը երեխայի իմացական ոլորտի (ուշադրությունը, հիշողությունը, մտածողությունը, տրամաբանությունը, երևակայությունը, ստեղծագործելու կարողություն) և բանավոր խոսքի զարգացման գործում,
5. Ուսումնասիրել ընթերցանության տեսակները
6. Փորձարկել և կիրառել ընթերցանության տեսակները ուսուցման գործընթացում,
7. Գնահատել դրանց արդյունավետությունը իմացական ոլորտին բանավոր խոսքի զարգացման գործում,
8. Ուսումնասիրել ընթերցանության մեթոդներ, ներկայացնել դրանց արդյունավետությունը:

ԳԼՈՒԽ 1

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԱՐԲԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԵՐԵՒԱՅԻ ԻՄԱՑԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ԵՎ ԲԱՆԱՎՈՐ ԽՈՍՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑ

1.1 Դասավանդման առանձնահատկությունները տարրական դպրոցում

«Կրտսեր դպրոցական տարիքը երեխայի կյանքի այն ժամանակահատվածն է, վեցից տասը տարեկան, երբնաստվորում է տարրական դպրոցում»:
«Այս ժամանակահատվածում սուղումը հիմնական գործունեությունն է, որի ընթացքում ձևավորվում է անձը»:
Տարրական դասարաններում երեխաները սկսում են սովորել գիտությունները սկիզբը: Այսփուլում հիմնականում զարգանում է հոգեկանի մտավոր նձանհաչողական ոլորտը: Այսփուլում շատ մտավոր նոր կազմավորումներ են հայտնվում, հները բարելավվում են զարգանում են:
«Դպրոցական շրջանը բնութագրվում է ճանաչողական գործառույթների հետևի վարձացմամբ²»: Բացի դպրոցական կյանքի թիթիթի նկարագրի հանդերձն էր ինհարմարվելու, դպրոցի տարածքը յուրացնելու, իր ժամանակի ինքնակազմակերպմանն կազմակերպման մեթոդներին տիրապետելու և ներառել շտությունն ից՝ կրտսեր աշակերտը պետք է սովորի համագործակցել ղապը նկերներին հետ: Կարևոր է աննշել, որ տարրական դպրոցական տարիքի փուլում երեխան անցում է այսպես կոչված յոթ տարվա ճգնաժամ:
Փոխվում է երեխայի ընկալումը հարաբերություններին համակարգում իր տեղի վերաբերյալ: «Զարգացման սոցիալական իրավիճակը փոխվում է, ներեխան գտնվում է նոր տարիքային շրջանի սահմանին»:
Երեխան գիտակցում է իր տեղը սոցիալական հարաբերություններին աշխարհում և ձեռք է բերում աշակերտի նոր սոցիալական նորիք, որն անմիջականորեն կապված է կրթական գործունեության հետ: Այս գործընթացը արմատապես փոխում է նրա ինքնագիտակցությունը, ինչը հանգեցնում է արժեքների վերագնահատման:
Դպրոցում կրթությունը երեխաներին համար բավականին նորն է, հետևաբար, հետաքրքիր գործունեություն է, մինչդեռ նրանք սովորում են մի շարք դժվարությունների: Իսկզբանե, իհարկե, դպրոցականները չգիտեն, թե ինչպես ինքնուրույն ձևակերպել կրթական առաջադրանքներն կատարել գործողություններ դրանց յուր ձև համար: Դասավանդողն առայժմ օգնում է նրանց դրանում, բայց աստիճանաբար նրանք իրենք են ձեռք բերում համապատասխան հմտություններ (այս գործընթացում են, որ նրանք ձևավորում են սովորելու ինքնուրույն իրականացվող կրթական գործունեություն: Դպրոցականներին մոտ ձևավորվում են կամավոր մտավոր գործողություններ, օրինակ՝ միտումնավոր անգիր,

²<https://monster-evo.ru/hy/bystro/usovershenstvovanie-navykov-chteniya-v-nachalnoi-shkole-metody-i-priemy/>

կամ ային ուշադրություն, ուղղորդված նհամառոտություն,
տարբեր խնդիրներ իլուծման հարցում համառություն:

Ուստի մեծանում է դպրոցական իգործունեության արդյունքների գնահատման նշանակությունը մեծահասակների կողմից:

Ուսուցչի կողմից գնահատումը խթան է դպրոցականի համար:

Այս գնահատումը նույնպես խիստ ազդում է սովորողի ինքնագնահատականի վրա:

Ավելին,

ավելի թույլ ուսանողներին ուղղակի հաստատման հրաժեշտությունն ու փորձի ու ժրջատավել լիքարձրեն: Գնահատումը գործում է որպես սպարզ:

Ուսուցչի գնահատումը երեխային օգնում է ժամանակ իրեն թացքում սովորել գնահատել սեփական աշխատանքը:

Դպրոցական տարրական դասարաններին ուսուցիչը չի կարող սահմանափակվել միայն մասզրումն շումով՝ որպես աշակերտի աշխատանքի գնահատական:

Այստեղ կարևոր է իմաստալից գնահատումը, այսինքն՝ ուսուցիչը պետք է դպրոցականին բացատրի,

թե ինչու է տրվել այս հատուկ գնահատումը՝ ընդգծելու երեխայի աշխատանքի դրական արացասական կողմերը: Դրան իցի հետո ուսուցիչը,

գնահատելով երեխաների կրթական գործունեությունը, դրա արդյունքները ընթացքը, կազմում է երեխաների գնահատման չափանիշները:

Ուսուցիչը պետք է երեխաների մեջ ձևավորի՝

- ✓ Գրականություն կարդալու կայուն ցանկություն (ընթերցանության գործունեության նշարժառիթային կողմ):
- ✓ Ընթերցանության հմտություններ իկատարելագործում. ստեղծագործականության, ճիշտություն, սահունություն, արտահայտչականություն (ընթերցանության գործընթացի տեխնիկական հիմքը):
- ✓ Տեքստի լիարժեք (համարժեք նհամապարփակ) ընկալման ունակություն (ընթերցանության բովանդակային կողմը. ուղիղ հուզական արձագանք, խորհելը նկալման, հեղինակի մտադրության նսեփական վերաբերմունքի մասին գրված ինկատմամբ նի նչպես):
- ✓ Գրական տեքստի ստեղծագործական մեկնաբանման տարբերեղանակներ իյուրացում:
- ✓ Տեքստի վերափոխման գործնական հմտություններ իուսուցում. հիմնականը ներկրորդականը որոշելը, գտնելը հիմնական բառերը:
- ✓ Նույնականացնել տեքստի բառերն ու արտահայտությունները, որոնցիմաստը պարզ է նգիտակցել դրանցիմաստը պարզելու անհրաժեշտությունը:
- ✓ օգտագործել ծանոթագրությունները նդպրոցի բացատրական բառարանը:
- ✓ որոշել տեքստի հուզական բնույթը:
- ✓ որոշել ի երոսների վարքի դրդապատճառները՝ միշտ քառաջարկներ ից ճիշտ պատասխանը նտրելով:
- ✓ տեղյակ լինել կերպարի նկատմամբ հեղինակի նսեփական վերաբերմունքի մասին:
- ✓ ձևակերպել տեքստի թեման:
- ✓ կարդալը ստղերի:
- ✓ կարողանա մանրամասն կարագրել կերպարներին նրանց հարաբերությունների վերաբերյալ՝ հղում կատարելով տեքստին:

- ✓ կարողանամանրամասնորեն պատմել, մասամբ, ընտրովի, ստեղծագործորեն (մեկայլանձից նըստփոփոխված ծրագրի):
- ✓ գրաֆիկական բանավոր նկարագրողում՝ տիրապետելով ոչ միայն տեքստի այսուժ ետայի նհատվածի բանավոր նկարչության տեխնիկային:

Սովորողներին, տարբեր նպատակներով բազմաբնույթ նյութեր կարդալու և ընկալելու հնարավորություն տալով, մենք նպաստում ենք սովորողների աստիճանաբար ճկուն և ինքնուրույն դառնալուն, ըստ նշանակման նպատակի կիրառում ենք տարբեր տեսակի **ռազմավարություններ**, ընդհանուր միտքը կամ որոշ առանձնահատուկ կետեր կռահելու և կամ մանրամասնությունները հասկանալու նպատակով: Կարելի է նպաստել արդյունավետ ընթերցանության իմացության զարգացմանը՝ գործածելով համարժեք առաջադրանքներ, որոնք օգնում են սովորողին կիրառել համապատասխան մարտավարություն՝ գիտակցելով դրանց կարևորությունն ու արդյունավետությունը: Սովորողներին հարկավոր է քաջալերել, որպեսզի նրանք տեքստը հասկանան շարահյուսական միավորներով, այլ ոչ թե բառ առ բառ: Այս նպատակով երբեմն կարելի է լսել բնագիր ձայնագրություններ, քանի որ լավ շեշտադրում և արտասանությունը հեշտացնում է հասկանալու գործընթացը: Ճկուն ընթերցող դառնալու համար, հարկավոր է կարդալ շատ հաճույքով: Դրա համար ընտրված տեքստերը պետք է լինեն հետաքրքիր, որը նաև կներկայացնեն նոր համատեքստում³:

Գոյություն ունի գործունեության **երկու փուլ**, որոնց մենք կփորձենք անդրադառնալ:

Նախ-ընթերցանության փուլ:

Աշակերտներին քաջալերում ենք տեքստի վերաբերյալ ենթադրություններ անել՝ հիմնվելով տեքստին ընկերակցող պատկերների ժանրին, վերնագրի ենթավերնագրին, կարող ենք բերել մի շարք խառը նախադասություններ և վերադասավորել, ներկայացնել գլխավոր կետերը, որ երեխաները առաջարկեն իրենց սեփական մտքերը: Տանք բանալի բառերն փորձեն կռահել տեքստի նյութը: Կարող են օգտագործել բառերը՝ սեփական տարբերակ ստեղծելով:

Գործողություններ ընթերցանության ժամանակ:

Տալիսարցեր, որոնք հնարավորություն են տալիս բացահայտել և ստուգել տեքստի բովանդակությունը: Ճանաչել տեքստի տեսակը (գրական, լրագրողական), տեքստի ոճը (պատմվածք, հեքիաթ), տեքստի նպատակը (տեղեկացնել, շնորհավորել, ներողություն խնդրել, հիշեցնել): Կարգի բերել խառը վիճակում գտնվող տեքստը, նախադասություններ, որոնք ամփոփում են պատմությունը, այնուհետև կարգի են բերում պարբերություններ, որոնք կազմում են ամբողջական տեքստը: Նշումներ անել,

³https://www.academia.edu/40146332/%D4%B4%D5%AB%D5%BA%D5%AC%D5%B8%D5%B4%D5%A1%D5%B5%D5%AB%D5%B6_%D5%A1%D5%B7%D5%AD%D5%A1%D5%BF%D5%A1%D5%B6%D6%84_2

գրառել և տեղափոխել տեղեկությունը աղյուսակի այս կամ այնբաժնում: Գրառել գլխավոր մտքերը:Ամբողջացնել կիսատ տեքստը, ավարտելով մի նախադասություն կամպարբերություն, այս վարժությունը հնարավորություն է տալիս կռահելու իմաստըէնելով համատեքստից:Այս գործողությունները թույլ են տալիս աշակերտներին անհատական ձևովանդրադառնալ տեքստին, հաստատելով տեքստի ու իրենց սեփական կարծիքների, զգացմունքների և փորձառության մեջ եղած կապը: Հատկապես կարող են ներառել քննարկումներ ու նոր տեքստերի արարում, ինչպես նաև ուղղորդվել տարբերքերականության և բառապաշարին առնչվող վարժություններով:

Այսպիսով՝ աշակերտները կարող են արտահայտել իրենց տեսակետը նյութիվերաբերյալ, քննարկել տարբեր մեկնաբանություններ՝ արդարացնելով դրանք, նորտեքստեր ստեղծել, օրինակ՝ մի պատմություն փոխարինելով տեքստի հեղինակի կամհերոսներից մեկի հետ, պատկերագարդել մի պատմություն գծանկարներով, լուսանկարներով: Ամփոփելով ընթերցանությանփուլերը, կարող ենքասել հետևյալը, որ ընթերցանության բոլոր փուլերում, աշակերտները պետք է ունենանհստակ նպատակ՝ էլնելով գործողության իմաստից, նրա անձնական կողմնորոշումից, որը և թույլ է տալիս պատասխանելու «Ինչու սովորել» հարցին: Տարրականդասարաններումառավելնախընտրելիէհանձնարարելաշակերտներինընթերցելիքիաթմբեր, առակներ, բանաստեղծություններ, անվանիմարդկանցմասինևնրանցմասինասույթներ, պատմվածքներ, հայրենիքինշանավորմարդկանցմասինտեղեկություններ, լեզենդներ, ավանդազրույցներևայլփոքրծավալիստեղծագործություններ⁴:Կարդալու որակական հատկանիշներն են՝

- ճիշտ կամանախալ կարդալ,
- վարժ կամ սահուն կարդալ,
- հասկանալով կամգիտակցելով կարդալ,
- արտահայտիչ կամգեղարվեստորեն կարդալ,
- արագ կարդալ⁵:

Համառոտ ներկայացնենք ընթերցանության **դրական այդեցություններ**էխաների վրա.

- ✓ Ընթերցանությունը նպաստում է երէխայի **խոսքի զարգացմանը և բառապաշարի ընդլայնմանը**:Ընթերցանությունը պետք է լինի զգացմունքով, ընդմիջումներով,հաճախ իմաստը բացատրելով և հասկանալով: Էմոցիոնալ և

⁴ **ԱվանջյանՍ.Լ.**,«Ինքնուրույնընթերցանությանկազմակերպմանմեթոդները», 2020թ.

⁵<file:///C:/Users/vava/Downloads/Petrosyan-Anna-Haskanalov-kardalu-karoghutyun.pdf>

պատկերավոր ընթերցանությունը կօգնի երեխային ապագայում ճիշտ կարդալ՝ ուշադրություն դարձնելով **առոգանությանը**:

- ✓ Գրքի ընթերցանությունը հարստացնում է երեխայի լեզունշատ առավել բարդ և բազմազան բառերով, քան այն բառերը, որոնք մենք օգտագործում ենք առօրյա կյանքում:
- ✓ Ընթերցանությունը հիանալի կերպով զարգացնում է **հիշողությունը**: Երեխաները հաճախ խնդրում են նույն հեքիաթը մի քանի անգամ կարդալ իրենց համար, կրկնությունն օգնում է երեխային ավելի լավ հասկանալ և յուրացնել տեքստը, ինչպես նաև հիշել այն:
- ✓ Հիշողությունն արտակարգ մարզում են հատկապես բանաստեղծությունները, որոնք հեշտ են հիշվում իրենց ռիթմի շնորհիվ, ինչի հանդեպ փոքր երեխաները չափազանց ընկալունակ են:
- ✓ Ի տարբերություն մուլտֆիլմերի, որոնք տալիս են պատրաստի, բոլորի համարմիանման կերպարներ, մանկական գրքերը զարգացնում են երեխայի **երևակայությունը և պատկերավոր մտածողությունը**՝ դրդելով նրան **ինքնուրույն** և ամենայնամանամասնությամբ պատկերացնել այն, ինչի մասին խոսվում է ստեղծագործության մեջ: Ընդ որում, երեխայի երևակայության ստեղծած պատկերները երբեք նման չեն լինիտրիշի երևակայության արգասիքներին:
- ✓ Ընթերցանությունը երեխաներին նաև **բարոյական դաստիարակություն** է տալիս: Գրքային սյուժեների շնորհիվ փոքրիկը ծանոթանում է բարի և չար հասկացություններին, պատկերացում է կազմում կյանքի արժեքների և սկզբունքների մասին:
- ✓ Գիրքը կարելի է օգտագործել նաև երեխայի հոգեբանական խնդիրները լուծելու համար: Նույնիսկ գոյություն ունի հոգեբանական աջակցության այդպիսի միջոց՝ հեքիաթաթերապիա:

Համատեղ ընթերցանությունը կարևոր է քնելուց առաջ, որը կօգնի երեխային ակտիվ զբաղմունքներից մտովի տեղափոխվել ավելի հանգիստ միջավայր, լիցքաթափվել և ավելի արագ ու հանգիստ քնել: Համատեղ ընթերցանության ընթացքում առաջացող սիրո և հուզական պաշտպանվածության մթնոլորտը երեխայի մոտ սկսում է ասոցացվել ընթերցանության հետ, հետագայում սկսում է նաև ինքնուրույն ընթերցել: Այդ կերպ գիրք կարդալով երեխայի համար մենք նրա մոտ սեր ենք արթնացնում ընթերցանության նկատմամբ ողջ կյանքի համար:

1.2 Ընթերցանության ուսուցման մեթոդիկական տարրական դպրոցում

Որպեսզի երեխան դպրոցում հաջողակ լինի, առաջին հերթին անհրաժեշտ է տիրապետել կրթական տարրական հմտություններին՝ կարդալ, գրել և հաշվել: Կարելի է ասել, որ դրանք բոլորը կրթության հիմքն են: Ընթերցանությունը հետագա ուսուցման համար անհրաժեշտ նոր գիտելիքներ ստանալու

միջոց:

Տարրական դասարանները երեխաների ընթացակարգի անորակ կրթության անուսուցանելու ռիսկերի գտնվելը մեծ է:

Փորձը ցուցաբերում է, որ այն երեխաները, ովքեր շատ քիչ են սովորում, արագ կարող են ընթացակարգի անորակ գործընթացում փակվել և մենաշխատանքային **հիշողությունը** ու

աղբյուրը: Գիտնականները նշում

են,

որ

երեխաների մեծամասնության համար դա 120

120

բառերը ընթացակարգի անորակ արագությունը բավականին մատչելի է:

Մենք գիտենք,

որ ձևավորված ընթացակարգի անորակ անորակությունը ներառում է առավել կուրսի և հիմնական բա

դադրիչ:

- ընթացակարգի անորակության տեխնիկա (բառերի ճիշտ արագ ընկալում և արտասանություն),
- տեքստի ընկալում:

Հայտնի է, որ երկու բաղադրիչներն էլ սերտ փոխկապակցված են: Միևնույն ժամանակ, ընթացակարգի անորակության ձևավորման առաջին փուլերում մեծ շանակություն է տրվում միայն տեխնիկային, հետագա փուլերում՝ տեքստը հասկանալուն⁶:

Ներկայացնենք ընթացակարգի անորակության դասերի երեխաների հետ աշխատելու տեխնիկաներ, մեթոդներ:

Հակառակ տողերը կարդալը:

Գրված ընթացակարգի անորակության մեջ ինչպես, որ պետք է յուրաքանչյուր բառ, սկսած վերջինից, շարադրվի հակառակ կերպով անորակ:

Այս վարժությունը զարգացնում է յուրաքանչյուր բառ տառաթափարկված վերլուծելու և անկողությունը: Օրինակ՝ գնդակը խփել:

Սկսել նույն տառից:

Հայտնի խաղ, որում մի քանի մարդիկ հերթով նույն տառով սկսվող բառերը են ասում, օրինակ՝ «Մ»: Այս խաղը հարստացնում է լրացնում է երեխայի բառապաշարը:

Մանդուղք:

Երեխաները նախապես ընտրում են այն նամակը, որով բառերը կսկսվեն:

Խաղը բաղկացած է որոշակի ժամանակում այս տառով սկսվող բառերի «սանդուղք»

գրելուն: Առաջին բառը պետք է լինի երկվանկ, երկրորդը՝ եռվանկ և այլն:

Օրինակ՝

- Բերրի

Այս վարժությունները երեխայի մտավոր զարգացման մեջ շատ մեծ է:

Բառերի հիշել սովորելը:

Հրավիրենք երեխաներին մեկ կրոպեի ընթացքում հիշել որքան հնարավոր է շատ արագ գոյականներ:

Երեխաները բարձրաձայն արտասանում են գոյականը և փայտիկներ են գծում թղթի վրա: Մեկ կրոպեի վերջում բառերը հաշվում են:

Օրինակ:

- //

Կարող ենք կատարել նույն վարժությունը, բայց օգտագործելով բայեր:

⁶ <https://monster-evo.ru/hy/bystro/usovershenstvovanie-navykov-chteniya-v-nachalnoi-shkole-metody-i-priemy/>

Ընթերցանության տեխնիկան օգտագործվում է որպես ընթերցանության ուսուցման չսովորական մեթոդ՝ դինամիկ ընթերցանության եղանակ: Դինամիկ ընթերցանություն է, երբ յթե տառեր, վանկեր կամ բառեր են կարդում, այլ բառերի ամբողջական խմբեր, պետք է կարդալ միայն աչքերով: Հետևաբար, պետք է աշխատել արագ ընթերցման վրա՝ տեսողական հիշողությանն ու շաղկապության զարգացմամբ: Դրանն ապաստում է այսպես կոչված «լուսանկարելը»՝ տարբեր տեսակի նկարներ, բացիկներ, առարկաներ: Երեխաները մեկ վայրկյանում պետք է հիշեն այն ամենը, ինչ պատկերված է նկարում, այսինքն՝ «նկարեն»: Օրինակ՝ ցուցադրվում է հեքիաթի նկարագրում: Երեխաները պետք է հիշեն այն ամենը, ինչ պատկերված է դրավրամեկ վայրկյանում մասեն, թե ինչպես է կոչվում հեքիաթը: Նկարը ցույց տալուց առաջ անհրաժեշտ է նախազգուշացնել երեխաներին, որ նրանք պետք է շատ ուշադիր նայեն: Այնուհետև տրվում է հրահանգը. «Ուստրաստվեք: Ուշադրություն: Նկարել»:

Մարդու հիշողությունը դասավորված է այնպես, որ հիշվողը ընթերցանել, ինչանը նդի հատգտն վում է ձեր աչքի առաջ, այլայն, ինչի այլում է: Հետևաբար, եթե մենք ուզում ենք ստիքապես տեղորոշ հմտություններին, ապա մենք ընդհանրապես չպետք է կատարենք երկար վարժություններ՝ երկար ժամանակով: Մենք պետք է մարզվենք կարճ հատվածներով, բայց մեծ հաճախականությամբ: Օրինակ՝ եթե առաջին դասարանցին, որը վատ է կարդում, ստիպված է տանը կարդալ ամբողջ պատմությունը: Մաշատ բարդ աշխատանքի մեկուկես ժամ է: Շատ ավելի ավելի իներ, եթե տնային մարզումը կատարվի երեք 5 րոպե անոց բաժիններում: Երեխան կարդում է մի փոքր պարբերություններ ավերապատմում դրա բովանդակությունը: Մեկ-երկու ժամ հետո՝ մեկ այլ մաս: Եվ ամեն կրթական քննությունը: Նման ուսուցման արդյունավետությունը շատ ավելի բարձր է, քան մի ժամանակ մեկուկես ժամ պարապելը: Ցանկացած դաս լինի դակարդալ, երգել, նկարել, մաթեմատիկա, սկսվում է այն բանից, որ երեխաները բացում են գիրքը, 5 րոպե ընթերցում են բզբզացող ընթերցանության նոժիմով, փակում գիրքը, իսկ հետո սովորական դասը շարունակվում է: Մաս մեն օրյա հինգ րոպե անոց ընթերցում է: Տեսնենք, թե ինչ է տալիս ամեն օրի հինգ րոպե: Մեկ դասի հինգ րոպե, օրը չորս դաս, շաբաթը վեց օր: Շաբաթական վարժությունը 120 րոպե տևողություն ունի: Առանց որևէ մեթոդաբանական հնարքի, լավ բան կստացվի, անկասկած, դա դրական ազդեցություն կունենա: Լավ արդյունքներ է տալիս ընթերցում քննությունը: Փաստն այն է, որ օրվա վերջին իրադարձությունները գրանցվում են հուզական հիշողությամբ նայն ու թժամվարն քացքում, երբ մարդը քնում է, նա դրանց տպավորության տակ է: Մարմինը ընտելանում է այս վիճակին: Եթե երեխան չի սիրում կարդալ, ապա դասանհրաժեշտ է խնայող ընթերցման նոժիմ: Իսկ այսպես, եթե երեխան չի սիրում կարդալ, ապա դանշանակում է, որ նա դժվարանում է կարդալ: Նրա համար դժվար է կարդալ, հետևաբար նա չի սիրում կարդալ: Խնայող ընթերցման նոժիմը, երբ երեխան կարդում է մեկ կամ երկու տող, իսկ դրանից հետո ստանում է կարճատև հանգիստ:

Այստեժիմնինքնաբերաբարստացվում է,
եթե երեխան կինոնկարներ է դիտում: Բազմաթիվ փորձեր ցույց են տալիս, որ նույնիսկ 5-
րդ դասարանում կարողալ չսիրող երեխան կարող է ընթերցանությանը ծանոթանալ կինոնկ
արներին միջոցով՝ օգտագործելով նուրբ ընթերցման տեժիմ: Ընթերցանության տեխնիկայի
զարգացմանը խանգարում է **պատասխանումուտքի հիշողությունը**: Երեխան կարողում է
6-8 բառին ախաղասություն: Կարողալով երրորդ կամ չորրորդ բառը՝ մոռանում
է առաջին բառը: Հետևաբար, նա չի կարող ըմբռնել նախաղասության նիմաստը,
չի կարող կապել բոլոր բառերը իրար: Դասարվում է,
օգտագործելով այսպես կոչված **տեսողական թելադրություններ**, որի տեքստերը մշակվել
և առաջարկվել են պրոֆեսոր Ի.Տ.Ֆեդորենկոյի կողմից: Պրոֆեսոր Ի.Տ.
Ֆեդորենկոյի առաջարկած 18
հավաքածուները ցույց են տալիս, որ ստանդարտացված կոմպլեքս առաջարկ:
Այն ախաղասություններն են, որն առանձնահատկությունն այն է, որ
առաջին ախաղասությունը պարունակում է ընդամենը երկու բառ՝ «Ձյունը հալվում է»,
ապա տասնութերորդ շարքի վերջին ախաղասությունն արդեն բաղկացած է 46 տառից:
Նախաղասությունները երկարության աճը տեղի է ունենում աստիճանաբար,
միանգամից մեկ կամ երկու տառ:
Բոլոր հավաքածուներն հետաշխատելու ժամանակ ըմտալորապես երկու ամիս է:
Այսպիսով՝ երկու ամսվա ընթացքում աշխատանքային հիշողությունը այնքան է զարգան
ում, որ երեխան արդեն կարող է հիշել 46 տառից բաղկացած ախաղասություն,
այսինքն ութից ինը բառ: Հիմանա հեշտությամբ ըմբռնում նախաղասության նիմաստը,
նրա համար հետաքրքիր է դառնում կարողալը,
ուստի կարողալ սովորելու գործընթացը շատավելի արագ է ընթանում:
Տեսողական թելադրությունները պետք է գրվեն ամեն օր:
Այս հիմնական պայմանը պետք է անպայման պահպանվի: **Բառերի դասակարգումը խմբե
րի ...** Տրվում է 8-16 բարտ, որոնցից ցույց են տալիս մտաված է մեկ բառ: Նշվում է,
որ բառերը նշանակում են կորցրած առարկաներ, կայծմ դրանք պետք է արագ տեղադրվեն:
Այն տեղա սվում է, օրինակ, որ սեղանի ձախ կողմը խոհանոցն է,
կապտե լին են առարկաներ, որոնք խոհանոցում տեղ ունենան (թավա, պատառաքաղ),
իսկ աջ կողմը՝ մանկապարտեզ կերելիս են բոլոր պետք տեղադրեն այն տեղ (Նինա, Պետյա,
խաղալիքներ): Քարտերը նայելով՝ երեխան պետք է դրանք դասավորի խմբերի:
Կախված երեխայի պատրաստվածության մակարդակից,
կարող են քննառաջարկել դասավորություն 2, 3 կամ 4 խմբերի համար,
և մինչդասավորությունը, այդ խմբերը կարող են կամ նշվել, կամ ոչ: Բհարկ է,
բառերը պետք են ախաղասը ն տրվեն,
որպես զի դրանք հեշտությամբ դասակարգվեն: Այս վարժությունները չափազանց կարևոր
են ընթերցանության հմտության զարգացման համար, քան ի որ դրանում,
զրեթե առաջին անգամ երեխայի կյանքում,
ընթերցանությունը հայտնվում է ոչ թե որպես նիքն անպատակ (կարողալ կվերջ),
այլ որպես այն պատակին հասնելու միջոց: Դահանգ են մեկ այն փաստին,
որ երեխան իրի սկզբնորոններին ընթացքում սկսում է հստակ գիտակցել կարողալու հ
իմնական նիմաստները ցմեկը՝ տեղեկատվություն ստանալը իր գործողությունները կարգ
ավորելու համար, ն համոզվում է սխալների անթույլատրելիության մեջ:
Այս վարժությունը նաև մեղմացնում է երեխայի ընթերցանության ֆիքսման հետևյալ ավաճ
արվածությունը,

որն առաջացել էրավելի վաղ սխալների, կրկնվող նախատիքների պատճառով,
քան ի որ այս տեղեր էլ անկարողալու կարիք չունի,
այսինքն՝ իր համար տհաճ գործողություն կատարելու համար,
բայց պարզապես անհրաժեշտ է փակցնել քարտերը,
և ընթերցել նախդեպքում աննկատելի, անցողիկ գործընթաց է,
դասավորության գործընթացի հատուկ ոչ շեշտված պահերից միայն մեկն է:

Յուրաքանչյուր բառը երկու անգամ սելով ... Նախադասությունը
(սկզբում կարճ՝ երկու կամ երեք բառից, հետո ստիճանաբար երկարությունը մեծանում է)
պետք է կարդալ այնպես, որ նրա յուրաքանչյուր բառարտասանվի երկու անգամ,
օրինակ՝ երկու անգամ, երկու անգամ արտասանելով...:
Այս վարժությունը օգնում է երեխային հասկանալ ընկալվող նխոսված տեքստի իմաստը:
Յուրաքանչյուր բառի նման կրկնակի արտասանության շնորհիվ երեխան կազմում է նրան
ցրնական լսողական պատկերները,
որոնք նպաստում են դրանց իմաստի ներթափանցմանը:
Հիմնական սխալը, որը թվարկելու է, **տառառտառընթերցումն**
է... Այդպիսի ուսուցման դեպքում երեխան չի տիրապետում վանկի ձայնային տառերի միա-
ձուլման մեխանիզմին,
նաստվորում է կարդալ միայն բանավոր ձևակերպումներն անգիր և վերարտադրելու զարգ-
ացումը է պետական դադում է: Երեխան հաճախ շփոթում է նախալներ թույլ տալիս:
Եվ սակայն նրան է **վատզարգացած հնչյունական լսողությունը**, երբ ուշադրություն չենք
դարձնում տարբեր հնչյունական վարժությունների կատարմանը:
Երեխան միայն դպրոցում է սկսում ծանոթանալ ձայնի հասկացությանը,
սովորում է այն ընդգծել խոսքի հոսքում, բառի մեջ որոշել դրատեղը: Բայց հենց «տառ-
ձայն» կայուն ստացիացիան է շարունակական ընթերցման նախնախնային հիմքը:
Մանկավարժությունը նկարագրում է երեխային կարողալ սովորեցնել ու մի քանի եղանակն
եր: **Վանկերով ընթերցանությունը** ամենաարդյունավետ մեթոդն է,
որի հիմքում ընկած է **ձայնային-տառային մոտեցումը**: Այս դեպքում վանկերը հիմնական
«շինանյութերն» են, որոնցից կազմված են բառերը:

Պետք է երեխային ծանոթացնել ձայնավորի հիմնական հնչյուններին և դրանցով
կազմված վանկերին: Կարևոր է ուշադրություն դարձնել, թե
ինչպես ստացվում է արտասանել այս ձայնը, ինչպիսիք են շրթունքները,
ատամները և լեզուն: Ձայնի հնչյուններն ուսումնասիրելիս կարող
ենք երեխային ցույց տալ համապատասխան ցուցադրական նկարները: Երեխայի հետ
կատարենք հնչյունային լսողություն զարգացնելու վարժություններ:

- Անվան ենթբառեր, որոնք նույնպես կազմում են ցանկալի ձայնով:
- «Բոն ենք ձայնը». պետք է արտասանենք տարբեր բառեր, և երեխան կրկնի դրանք, և եթե նա լսում է նշված ձայնը, ծափահարում ենք որպես խրախուսանք:
- «Տեղադրեք տանը». տանը պատրաստեք սովորաբար թե՛ ձևանմուշ՝ 3-4 պատուհանով և հրավիրենք երեխային նկարներ տեղադրել այդ օբյեկտների մեջ, որոնց անունը սկսվում է ցանկալի ձայնից:
- «Ասաբառը». բառի մի մասն ենք անվանում, և երեխան պետք է այն ամբողջությամբ ասի՝ բառի սկզբում (վերջում) հնչյունավելացնելով:

Երբ երեխան սովորում է ձայնավոր քիառաջին երեք հնչյունները,
յուրաքանչյուր հաջորդ հնչյուն (տառի նմանության ալուցիտո)
անմիջապես ընդգրկվում է վանկերի մեջ: Հիմնական բանը բացատրելն է,
որ երեխան հասկանալի կուհնչյուններ իմի րաձուլման մեխանիզմը մեկ վանկի մեջ:
Պետք է երկու տառ ցույց տանք նաև ենք,
որ այժմ նա արտասանելու է դրանք միասին՝ առանց կանգ առնելու նբաժանվելու:

ԱՐԵՎԽԱՂ

Նկարում պատկերված է արևը ճառագայթներով:
Ուսումնասիրվող նամակը տեղադրվում է կենտրոնում,
իսկ մնացած տառերը՝ ճառագայթներ իծալրերին:
Կենտրոնից շարժվելով ճառագայթներ կայնքով՝ անհրաժեշտ է անվանել պարզ վածվանկ
ը: Կարող ենք շարժվել իսկ առակուղղությամբ: Նմանատիպ խաղը կոչվում է «Դիտել»:
Հիմնական տառը դրված է ձեռքի կենտրոնում, իսկ մնացածը՝ հավաք ենք:
Տեղափոխելով սլաքը՝ մենք անվանում ենք արդյունքում կազմված վանկը⁷:

ԲԱՌԱԽԱՂ

Վանկերով խորանարդի համար կարող ենք բազմաթիվ առաջադրանքներ առաջաշել.

- կարդալ խորանարդի բոլոր վանկերը,
- ընտրել խորանարդներ՝ բառ կազմելու համար,
- բառերը միացնել՝ ամբողջական միտք ստանալով,
- մտքերը միացնել իրար՝ ստանալով իրար տեքստ:

Այսպիսով՝ նշենք որ ընթերցանության զարգացման համար մեծ կարևորություն ունեն
լեզվական նվազագույն միավորներից սկսած, մինչև ամենաբարդ միավորները.

- Հնչյունի հստակ արտասանություն և ընկալում,
- Վանկի հստակ արտասանություն և ընկալում,
- Բառի հստակ արտասանություն և ընկալում,
- Միտք կազմելու և արտահայտելու հստակ ունակություններ,
- Ընթերցածը ընկալելու և վերարտադրելու ունակություններ:

Ներկայացված մեթոդները մեծ չափով օգնում են, նվազագույն միավորներից սկսած,
երեխայի ընթերցանության զարգացման և ընկալելու ունակությունների
բարելավմանը: Մշտական վարժությունների կատարումը կբերի երեխայի
ընթերցանության կարողությունների նկարդալու արագության զգալի բարձրացման:
Այնուամենայնիվ, պետք է իշենք, որ լավ ընթերցանության համար անհրաժեշտ է
ամենօրյա աշխատանք և՛ երեխայի, և ուսուցչի:
Ուշադրություն պետք է դարձնենք նաև ընթերցանության այնպիսի բնութագրերի մշակման
նր, ինչպիսիք են առողջանությունն ու արտահայտչականությունը:

1.3 Ընթերցանության տեսակների ուսումնասիրություն: Տեքստ ասելով հասկանում
ենք բանավոր կամ գրավոր խոսքի ցանկացած հատված, որը սովորողները ստանում,

⁷<https://monster-evo.ru/hy/bystro/usovershenstvovanie-navykov-chteniya-v-nachalnoi-shkole-metody-i-priemy/>

վերարտադրումկամ փոխանակում են: Յուրաքանչյուր խոսքային գործունեություն և լեզվականգործընթաց վերլուծվում և դասակարգվում է՝ նկատի ունենալովլեզունօգտագործողի, սովորողի կամ որևէ այլ գրուցակցի՝ տվյալ տեքստի հետ ունեցածհարաբերությունը՝ անկախ այն բանից, թե ինչպիսին է այդ տեքստը՝ ավարտունկամ դեռևս մշակվող նյութ: Կարելի է առանձնացնելընթերցանության մի քանի տեսակներ՝**թռուցիկ, ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթանալու և մանրակրկիտ:Թռուցիկ** ընթերցանության նպատակը ամենաընդհանուր գծերով բովանդակությանմասին պատկերացում կազմելն է: Դրաանհրաժեշտությունը որոշելու համար բավական է կարդալ վերանգրերը կամենթավերնագրերը, առանձին հատվածները, նախադասությունները և այլն: Ըստ էությանտեղի է ունենում ընտրովի ընթերցանություն:Ընթերցանությանայստեսակիհամարարագությանչափանիշերըդեռ ևսվերջնականապեսորոշվածչեն: Ընդունվածէրոպեում 500-600 բառիսահմանը: Թռուցիկընթերցանությունըզարգացնելուհամարառաջարկումենքհետևյալառաջադրանքները.

- ✓ Սովորողներինառաջարկվումէառանձնացնելճիշտևսխալհաստատումները: Մխալհաստատումներնըստէությանչենհամապատասխանումտեքստիբովանդակությանը:
Նախադասություններըկազմելիսպետքէհաշվիառնելայնհանգամանքը, որհաստատումներում, պնդումներումպետքէընդգրկելընթերցվողտեքստիհիմնականևոչթերկրորդականփաստերը:
- ✓ Միայլդեպքումտեքստնամբողջությամբներկայացվումէանավարտպարբերություններիտեսքով:
Աշակերտներնընտրումենյուրաքանչյուրպարբերությանշարունակությունը (երկուսիցմեկը):
Նույնկերպնրանքընթերցումեներկրորդպարբերությունը՝ ընտրելովճիշտպատասխանը:

Օրինակ՝

Հաստատումներ	Ճիշտ է	Մխալ է
1. Մի գյուղացի վար անելիս մի կարաս է գտնում	✓	
2. Կարասի բերանը բացում է, միջից ծերուկ է դուրս գալիս		✓
3. Քունս հետ բերերլու համար քեզ հանելուկներ պիտի ասեմ	✓	
4. Գյուղացին իրենց գյուղում շատ հորեր էր փորել	✓	

Ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթանալու ժամանակ կարդացողի նպատակն է ծանոթանալ տեքստի կոնկրետ բովանդակությանը, պարզել ինչպես շոշափվող հարցերը, այնպես էլ դրանց լուծումը: Նման դեպքում ուշադրությունը կենտրոնացվում է գործողությունների զարգացմանը և հիմնական տեղեկատվությանը: Հասուն ընթերցանության նվազագույն մակարդակի դեպքում դպրոցականների համար այս տեսակի ընթերցանության արագությունը ըրոպեում 180-190 բառ է: Տեքստի ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթանալու ընթերցանության համար առաջաըկում են քիե տևյալ տիպի առաջադրանքներ.

✓ Կարելի է նկարները ցուցադրել՝ աշակերտներին առաջարկելով դասավորել դրանք այնպիսի հերթականությամբ, որ արտահայտեն տեքստի գործողությունների (իրադարձությունների) հետագա զարգացումը:

✓ Վերնագիրը ընթեման քննարկելու ցիե տոսովորողներին առաջարկվում է կարդալ առաջին և վերջին պարբերությունները՝ յուրաքանչյուր պարբերության առաջին և ևս ադասությունը՝ տեքստի ընդհանուր թեման պարզելուն պատակով:

Այս առաջադրանքը կատարելուն հատկացվում է սահմանափակ ժամանակ:
 Այս քայլը մոլում է սովորողներին տեքստն ավելի մանրամասնորեն ուսումնասիրել:
 Օրինակ՝ դասավորել ճիշտ հաջորդականությամբ:
 - Ինչն է, ինչը.

Հիմա մի բան ասեմ քեզ, բերանդ ջուր չառնես, նստես: Քունս հետ բերելու համար քեզ հանելուկներ պիտի ասեմ: Մի գյուղացի վար անելիս մի կարաս է գտնում: Թե չգտար, իմ քունը կմտնի քո մեջ, և դու ամբողջ կյանքում քնած կմնաս: Ինչքան վերցնես՝ կմեծանա: Թե գտար, էս կարասով մեկ ոսկի կտամ քեզ: Կարասի բերանը բացում է թե չէ միջից մի թզուկ է դուրս գալիս ու զայրացած ասում.

- Լա՛վ, - համաձայնում է գյուղացին:
 Ինչքան լցնես՝ կփոքրանա,
 - Դու իմ կարասի բերանը բացեցիր, մեջը լույսլցվեց, քունս թողեց փախավ:

✓ Զարգացնելով երևակայությունը՝ աշակերտը փորձում է մտովի պատկերացնել տեքստում նկարագրված իրադարձությունը, հերոսին, գործողությունը և այլն: Այս հմտությունը ձևավորելու համար կարելի է կիրառել հետևյալ քայլերը.

✓ ա) Տեքստի մի հատված բարձրաձայն ընթերցելու ցիե տոսու ցի չը հանձնարարում աշակերտներին ասել, թե ինչ են նրանք պատկերացնում:

✓ բ) Ուսուցիչը բարձրաձայն կարդում է տեքստի ցմի հատված, այդ ընթացքում սովորողները փակում են աչքերը և փորձում մտովի պատկերացնել կարդացած ի բովանդակությունը:

Այնուհետև աշակերտները գրում կամ նկարում են պատկերացրածը:

Նպատակահարմար է սկսել պարզ նկարագրությունից՝ աստիճանաբար անցնելով առավել բարդի:

- ✓ գ) Ընթերցանության ընթացքում ուսուցիչը հանձնարարում է աշակերտներին քարտեզի վրան շեղվել և տեսարժան վայրերը, որոնց մասին հեղինակը պատմում է: Մասօգնում է սովորողներին պատկերավոր ձևով մտապահելու նոր տեղեկատվությունը:
- ✓ դ) Միայն դեպքում աշակերտներին հանձնարարվում է խառն կարներից առանձնացնել կարգաձևի համապատասխանող նկար:

Մանրակրկիտ ընթերցանություն իրականացնելիս տեքստում հաղորդվող ընթերցողի կողմից ընկալվող տեղեկատվությունը (հիմնական և երկրորդական) պետք է ճշգրիտ կերպով համապատասխանեն միմյանց: Մանրակրկիտ ընթերցանությունը ենթադրում է տեքստի և լեզվական նյութի վերլուծություն, ապահովում է լեզվական դրական փորձի կուտակում: Ընթերցանությունը երբ դանդաղ է ընթանում, ուղեկցվում է առանձին մասերի **վերընթերցմամբ, դադարներով և ներքին խոսքում տեքստի վերարտադրությամբ:** Ընթերցանության այս տեսակի իրականացումը ենթադրում է բովանդակության ամբողջական ընկալում (100%): Այս տեղի հատկանշական է նաև ընթերցանության արագության նվազագույն մակարդակը (1 րոպեում 50-60 բառի սահմաններում): Մանրակրկիտ ընթերցանությունը զարգացնելու համար առաջարկում են քիե տևյալ առաջադրանքները.

- ✓ Իմաստային քարտեզագրման դեպքում ուսուցիչն աշակերտների օգնությամբ կառուցում է իմաստաբանական քարտեզ, որը զգալի տեսքով աստիճանական կարգով ներկայացնում է տեքստի բովանդակությունը: Հարցերի ֆոնայթը պետք է կազմել այնպես, որ աշակերտներին ուշադրությունը կենտրոնանա հատկապես **բանալի բառային միավորների** վրա: Մինչև սովորողներն արտահայտում են իրենց կարծիքները, ուսուցիչը կամ աշակերտներից մեկը կազմում է իմաստաբանական քարտեզ՝ սովորողներին առաջարկած վարկածները խմբավորելով ըստ ընդհանուր կարգերի, որոնք արտացոլում են տեքստի կառուցվածքն ու բովանդակությունը: Այնուհետև սովորողներին ցուցադրվում են տեքստի առանձին հատվածներ (վերնագիր, ենթավերնագրեր, ...)՝ որոշ փաստեր ճշգրտելու նպատակով: Աշակերտները փորձում են շարունակել իմաստային քարտեզի կառուցումը, ինչի շնորհիվ տեքստի թեման ավելի հստակ է պատկերվում: Իմաստային քարտեզագրման շնորհիվ առանձին բառերն ու հասկացությունները միաձուլվում, ամբողջական տեսք են ստանում,

ինչնօգնում է աշակերտին հասկանալու,
ամփոփելու և գնահատելու տեղեկատվությունը՝ տեսանելի դարձնելով տեքստի
ասկացական հիմքը:

Այս ամենն օժանդակում է սովորողին գաղափար կազմելու տեքստի մասին:

Օրինակ՝ բանալի բառեր՝ կարաս, թզուկ, հանելուկ, քուն, ոսկի, հոր:

- ✓ Մանրակրկիտ ընթերցանությունը զարգացնելու մի հետաքրքիր ձև է հարցումը կամ հինքնահարցումը:

Ինքնահարցման շնորհիվ աշակերտները կարողալու են թացքում փորձում են պատասխանել տեքստին վերաբերող հարցերին:

Այս հարցերը նխադրելով ողորդական սխալներն օգնում են նրանց ավելի լավ համատեղել նախկին ու մունեցած գիտելիքները տեքստում պարունակվող նոր տեղեկատվության հետ: **Բազմակողմ հարցադրումներն** օգտագործվում են նաև՝ տեքստը հասկանալու կարողություններին ձևավորման, նաև ստուգման համար:

Վերջիններս առնչվում են նույն ժամանակ տեքստում գտնված տեղեկատվությանը, այլևս մոլոր սովորողներին կարողալու են «տողերի միջև»:

Դրանք կարող են ուղղվել կոնկրետ բառին, արտահայտությանը, նախադասությանը, պարբերությանը, ինչպես նաև մբողջ տեքստին:

Բազմակողմ հարցադրումները կիրառվում են նոր պես

«բանալի» օգնելով սովորողին հասկանալու տեքստի այս կամ այն լեզվական միավորը, նախադասությունը կամ պարբերությունը:

Այս տիպի հարցերին պատասխանելը ոչ միայն սովորեցնում է աշակերտներին ինքնուրույն մեկնաբանել, այլև նաև պատմում է **աշակերտ-**

աշակերտի համագործակցային հարաբերություններին զարգացմանը, քանի որ նրանք միմյանց հետ **հաղորդակցվում**, **արտահայտում**,

բացատրում և քննարկում են իրենց տեսակետները: Պետք է նշել, որ առաջադրվող հարցերի բովանդակությունը պայմանավորված է նաև տեքստի կառուցվածքով, ոճով և ժանրով:

- ✓ Վերը նթերցումը համարվում է կարևորագույն ազնվարություններին ցուցաբերելը, որի միջոցով սովորողները փորձում են հստակեցնել և լավ ըմբռնել տեքստում պարունակվող տեղեկատվությունը:

Ուսուցիչը պետք է սովորեցնի աշակերտներին տեքստը կարողալի մաստային հատվածներով՝ նպաստելով դժվարություններին հաղթահարմանը:

Վերը նթերցումը կարելի է գուգակցել հետևյալ աշխատանքների հետ.

- ✓ ա) տվյալ պարբերությունից գտնել այն նախադասությունը, որտեղ խոսվում է ... մասին,
- ✓ բ) տեքստը բաժանել մաստային խմբերի,
- ✓ գ) վերնագրել յուրաքանչյուր պարբերություն,
- ✓ դ) ընդգծել յուրաքանչյուր պարբերության կարևոր նախադասությունը, միտքը,

- ✓ գ) փնտրելօրինակներ, քաղաքացիական պարբերություններն առավել մանրամասնելու նպատակով,
- ✓ է) փորձել հակիրճ ներկայացնել տվյալ պարբերության իմաստը,
- ✓ ը) առանձնացնել տեքստի կարևորագույն հատվածները:

Քանի որ ընթերցանության միջոցով հաղորդվում է տեղեկություն, այլևս ներմուծվում է նոր բառապաշար, անհրաժեշտ է վերը ներկայացրած միջոցներով անհրաժեշտ է անբառիմաստի քաղաքացիական անտարբեր ազմավարություններ: Մեր ժամանակներում կարելի է արժևորել նաև ընթերցանության մեկ այլ տեսակ, այսպես կոչված, **փնտրողական ընթերցանությունը**, որի նպատակն է անծանոթ տեքստում գտնել կոնկրետ տեղեկություններ, փաստեր և այլն:

Այդպես առավել առաջադրանքը պետք է շտարտացույց լինի մասնակախնդիրները: Այս դեպքում առաջարկվում է տեքստը կարդալ չթեամենայն մանրամասնությամբ, այլ աչքի անցկացնել կոդմորոշվել՝ գտնելով անհրաժեշտ տեղեկությունը: Այս աշխատանքը Զուկով անմանեցնում է
«հանրագիտարանից կոնկրետ տեղեկություն փնտրելուն, որի դեպքում կարիք չկա հանրագիտարանը ամբողջությամբ կարդալ⁸»:
Այս դեպքում կարելի է առաջարկել հետևյալ առաջադրանքները.

- ✓ Նախապես առաջարկվում են թեմային վերաբերող որոշակի հարցեր, որոնց պատասխանն աշակերտները պետք է գտնեն տեքստից:
Աշխատանքը կարելի է սկսել փոքր պարբերություններից՝ աստիճանաբար անցնելով ավելի մեծ հատվածների:
Տրամադրված ժամանակը պետք է խիստ սահմանափակ լինի, որպեսզի սովորողները տեքստն աչքի անցկացնեն կոչ թեամբ ամբողջությամբ կարդան:
Այս վարժության միջոցով աշակերտները սովորում են ընդհանրացնել ձեռք բերած գիտելիքներն ու կազմակերպել փորձը:
Օրինակ՝ 1. Ինչո՞ւ էր գայրացած թզուկը:
2. Ի՞նչ պայման առաջադրեց թզուկը գյուղացուն:
3. Թզուկն ինչպե՞ս կատարեց իր խոստումը:

«Նշումներ անելու»

ազմավարությունը նաև պատմությունն ու նորոգողական ընթերցանության զարգացմանը: Այս աշխատանքն օգնում է աշակերտներին կարդալ ու ընթացքում ընկալելու, հասկանալու և համակարգելու նոր ստացված տեղեկությունները: Այս հմտությունը ձևավորելու համար սկզբնական շրջանում նախապես կազմվում են աղյուսակներ, որոնք ընթերցանության ընթացքում լրացվում են աշակերտների կողմից: Միայն դեպքում նախադասությունը բաժանվում է մասերի:

⁸ Ժուկովա Լ. Պ., Միջուրինա Կ. Ա., Ընթերցանություն և ըմբռնում., 1982. էջ 3-42:

Ուսուցիչը ձախկողմում գրում է անավարտ հիմնականն ախադասությունները, աշակերտները աջմասում լրացնում են վերջինների հարունակություններն այնպես, որ վերջում ստացվի համառոտ, ամբողջական տեքստ: Ինչևէ, այսկամայն ընթերցանության տեսակի իրականացմամբ էլ պայմանավորված վարժությունների, ռազմավարությունների, ինչպես նաև ստուգման եղանակների ընտրությունը: Ընդորում պետք է հաշվի առնել, որ ընթերցանության տեսակները տարբերվում են ըստ գործունեության արդյունքի, այսինքն՝ ըստ տեքստի բովանդակության ընկալման աստիճանի, տեղեկատվության ըմբռնման հիմնականի մաստի ընկալման աստիճանը հնարավոր է ահմանել՝ համակցելով այն տեքստում պարունակվող ամբողջական տեղեկատվությանը՝ Թռուցիկ ընթերցանությունը տարբերվում է փնտրողականից գործունեության արդյունքով:

Այսպիսով՝ ընթերցանության տեսակները մեծ դեր են խաղում բանավոր խոսքի զարգացման գործում և արդյունավետ կերպով նպաստում են սովորողների մոտ համապատասխան ունակությունների և որակների ձևավորմանը: Ուսումնասիրելով ընթերցանության տեսակները՝ նշենք, որ բոլորն էլ օգտագործման ճիշտ ձևի մեջ կատարյալ են: Յուրաքանչյուր տեսակ իր հերթին զարգացնում է երեխայի բանավոր խոսքը, նպաստում՝ իմացական ոլորտի զարգացմանը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. «Կրտսեր դպրոցական տարիքը երեխայի կյանքի այն ժամանակահատվածն է, վեցից տասը տարեկան, երբնասովորում է տարրական դպրոցում»:

⁹Պապոյան Ա. Ա., Ընթերցանության տարբեր տեսակների ուսուցման նպատակները և խնդիրները, 2019թ.

«Այսժամանակահատվածում մուսուլմանները հիմնական գործունեությունն են, որի ընթացքում ձևավորվում է անձը»:

Տարրական դասարաններում երեխաները սկսում են սովորել գիտությունների սկիզբը:

Այսփուլում հիմնականում զարգանում է հոգեկանի մտավոր նախադասական տրոստը: Այսփուլում շատ մտավոր նոր կազմավորումներ են հայտնվում, հենքեր քարտեզավորվում և զարգանում են:

2. Դպրոցում կրթությունը երեխաների համար բավականին նորն է, հետևաբար, հետաքրքիր գործունեությունն է, մինչդեռ նրանք նույնպես բախվում են միջարքով արությունների: Իսկ զբանք, ի հարկե, դպրոցականները չգիտեն, թե ինչպես ինքնուրույն ձևակերպել կրթական առաջադրանքներն և կատարել գործողություններ դրանց լուծման համար: Դասավանդողն առաջ մտնում է նրանց դրանում, բայց աստիճանաբար նրանք իրենք են ձեռք բերում համապատասխան հմտություններ (այս գործընթացում են, որ նրանք ձևավորում են սովորելու ինքնուրույն իրականացվող կրթական գործունեություն:
3. Սովորողներին, տարբեր նպատակներով բազմաբնույթ նյութեր կարդալու և ընկալելու հնարավորություն տալով, մենք նպաստում ենք սովորողների աստիճանաբար ճկուն և ինքնուրույն դառնալուն:
4. Ընթերցանության բոլոր փուլերում, աշակերտները պետք է ունենան հստակ նպատակ՝ ելնելով գործողության իմաստից, նրա անձնական կողմնորոշումից, որը և թույլ է տալիս պատասխանելու «Ինչու սովորել» հարցին:
5. Տարրական դասարաններում առավել նախընտրելի է հանձնարարել աշակերտներին ընթերցել ինքնաշարժ, առակներ, բանաստեղծություններ, անվանի մարդկանց մասին նրանց մասին ասույթներ, պատմվածքներ, հայրենիքի նշանավոր մարդկանց մասին տեղեկություններ, լեգենդներ, ավանդազրույցներ և այլ փոքր ծավալի ստեղծագործություններ¹⁰:
6. Կարդալու որակական հատկանիշներն են՝
 - ճիշտ կամ անսխալ կարդալ,
 - վարժ կամ սահուն կարդալ,
 - հասկանալով կամ գիտակցելով կարդալ,
 - արտահայտիչ կամ գեղարվեստորեն կարդալ,
 - արագ կարդալ¹¹:
7. Ընթերցանության **դրական այդեցությունը** երեխաների վրա.

➤ Ընթերցանությունը նպաստում է երեխայի **խոսքի զարգացմանը և բառապաշարի ընդլայնմանը**: Ընթերցանությունը պետք է լինի զգացմունքով, ընդմիջումներով, հաճախ իմաստը բացատրելով և հասկանալով: Էմոցիոնալ և պատկերավոր ընթերցանությունը կօգնի երեխային ապագայում ճիշտ կարդալ՝ ուշադրություն դարձնելով **առողջանությանը**:

¹⁰ Ավանջյան Մ. Լ., «Ինքնուրույն ընթերցանության կազմակերպման մեթոդները», 2020թ.

¹¹ <file:///C:/Users/vava/Downloads/Petrosyan-Anna-Haskanalov-kardalu-karoghutyun.pdf>

- Գրքի ընթերցանությունը հարստացնում է երեխայի լեզուն շատ առավել բարդ և բազմազան բառերով, քան այն բառերը, որոնք մենք օգտագործում ենք առօրյա կյանքում:
 - Ընթերցանությունը հիանալի կերպով զարգացնում է **հիշողությունը**: Երեխաները հաճախ խնդրում են նույն հեքիաթը մի քանի անգամ կարդալ իրենց համար, կրկնությունը օգնում է երեխային ավելի լավ հասկանալ և յուրացնել տեքստը, ինչպես նաև հիշել այն:
 - Հիշողությունն արտակարգ մարզում են հատկապես բանաստեղծությունները, որոնք հեշտ են հիշվում իրենց ռիթմի շնորհիվ, ինչի հանդեպ փոքր երեխաները չափազանց ընկալունակ են:
 - Ի տարբերություն մուլտֆիլմերի, որոնք տալիս են պատրաստի, բոլորի համար միանման կերպարներ, մանկական գրքերը զարգացնում են երեխայի **երևայակությունը** և **պատկերավոր մտածողությունը**՝ դրդելով նրան **ինքնուրույն** և ամենայն մանրամասնությամբ պատկերացնել այն, ինչի մասին խոսվում է ստեղծագործության մեջ: Ընդ որում, երեխայի երևակայության ստեղծած պատկերները երբեք նման չեն լինի ուրիշ երևակայության արգասիքներին:
 - Ընթերցանությունը երեխաներին նաև **բարոյական դաստիարակություն** է տալիս: Գրքային սյուժեների շնորհիվ փոքրիկը ծանոթանում է բարի և չար հասկացություններին, պատկերացում է կազմում կյանքի արժեքների և սկզբունքների մասին:
 - Գիրքը կարելի է օգտագործել նաև երեխայի հոգեբանական խնդիրները լուծելու համար: Նույնիսկ գոյություն ունի հոգեբանական աջակցության այդպիսի միջոց՝ հեքիաթաթերապիա:
8. Համատեղ ընթերցանությունը կարևոր է քննելուց առաջ, որը կօգնի երեխային ակտիվ զբաղմունքներից մտովի տեղափոխվել ավելի հանգիստ միջավայր, լիցքաթափվել և ավելի արագ ու հանգիստ քնել: Համատեղ ընթերցանության ընթացքում առաջացող սիրո և հուզական պաշտպանվածության մթնոլորտը երեխայի մոտ սկսում է ասոցացվել ընթերցանության հետ, հետագայում սկսում է նաև ինքնուրույն ընթերցել: Այդ կերպ գիրք կարդալով երեխայի համար մենք նրա մոտ սեր ենք արթնացնում ընթերցանության նկատմամբ ողջ կյանքի համար:
9. Նշենք որ ընթերցանության զարգացման համար մեծ կարևորություն ունեն լեզվական նվազագույն միավորներից սկսած, մինչև ամենաբարդ միավորները.
- Հնչյունի հստակ արտասանություն և ընկալում,
 - Վանկի հստակ արտասանություն և ընկալում,
 - Բառի հստակ արտասանություն և ընկալում,
 - Միտք կազմելու և արտահայտելու հստակ ունակություններ,
 - Ընթերցածը ընկալելու և վերարտադրելու ունակություններ:

Ներկայացված մեթոդները մեծ չափով օգնում են, նվազագույն միավորներից սկսած, երեխայի ընթերցանության զարգացման և ընկալելու ունակություններին բարելավմանը: Մշտական վարժությունների կատարումը կրեթի երեխայի ընթերցանության կարողությունների կարդալու արագության զգալի բարձրացման:

Այնուամենայնիվ, պետք է հիշենք, որ լավ ընթերցանության համար անհրաժեշտ է ամենօրյա աշխատանք և՛ երեխայի, և՛ ուսուցչի: Ուշադրություն պետք է դարձնենք նաև ընթերցանության այնպիսի փնթազրերի մշակմանը, ինչպիսիք են առողջանությունն ու արտահայտչականությունը:

Կարելի է առանձնացնել ընթերցանության մի քանի տեսակներ՝ **թռուցիկ, ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթանալու և մանրակրկիտ**: Ընթերցանության տեսակները մեծ դեր են խաղում բանավոր խոսքի զարգացման գործում և արդյունավետ կերպով նպաստում են սովորողների մոտ համապատասխան ունակությունների և որակների ձևավորմանը: Ուսումնասիրելով ընթերցանության տեսակները՝ նշենք, որ բոլորն էլ օգտագործման ճիշտ ձևի մեջ կատարյալ են: Յուրաքանչյուր տեսակ իր հերթին զարգացնում է երեխայի բանավոր խոսքը, նպաստում՝ իմացական ոլորտի զարգացմանը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ալվանջյան Ս.Լ., «Ինքնուրույն ընթերցանության կազմակերպման մեթոդները», 2020թ.
2. Ժուկովա Լ. Պ., Միչուրինա Կ.Ա., Ընթերցանություն և ըմբռնում., 1982. էջ 3-42:
3. Պապոյան Ա. Ա., Ընթերցանության տարբեր տեսակների ուսուցման նպատակները և խնդիրները, 2019թ.
4. <https://monster-evo.ru/hy/bystro/usovershenstvovanie-navykov-chteniya-v-nachalnoi-shkole-metody-i-priemy/>
5. https://www.academia.edu/40146332/%D4%B4%D5%AB%D5%BA%D5%AC%D5%B8%D5%B4%D5%A1%D5%B5%D5%AB%D5%B6_%D5%A1%D5%B7%D5%AD%D5%A1%D5%BF%D5%A1%D5%B6%D6%84_2
6. <file:///C:/Users/vava/Downloads/Petrosyan-Anna-Haskanalov-kardalu-karoghutyun.pdf>
7. <file:///C:/Users/vava/Downloads/xachatryanhasmik.pdf>

Դասապլան 1

Ուսուցիչ՝ Լ. Մկրտչյան

Առարկա՝	Մայրենի	Ամսաթիվ	12.07	Կիսամյակ՝	1	Դասարան՝	2-րդ
Թեմա՝	«Երեք աղջիկների հեքիաթը»						
Օգտագործվող նյութեր՝	Գիրք, տետր, գրիչ, գրատախտակ						
Դասին պատասկը՝	<p><u>Կարդալ</u> պարզ և արտահայտիչ տեքստը:</p> <p><u>Կարողանալ</u> վերլուծել և պատասխանել հարցերին:</p> <p><u>Հասկանալ</u> բարու և չարի և իմաստը, մարդկանց օգնելու կարողությունը և այդ օգնությունները (<u>ասպրումակցել</u>):</p> <p><u>Կրկնել</u> դարձվածքներ, առածներ և ասացվածքներ:</p>						
Ուսուցման արդյունքներ, որոնք փաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ							
Վերջնական արդյունքները	<p><u>Կարող են</u> ճիշտ և արտահայտիչ կարդալ, պատասխանել հարցերին:</p> <p><u>Կարող են</u> վերլուծել տեքստը (մի մասը) և պատմել:</p> <p><u>Գիտեն</u>, որ հնարամտությունը կարող է դժվար պահին մարդուն շատ օգնել, բարի մեծ պարգև է, և կապ չունի՝ ինչպիսի պայմաններում էս ասպրում:</p> <p><u>Գիտեն</u> դարձվածքներ, առածներ և ասացվածքներ և կարողանում են ճիշտ օգտագործել նախադասությունների մեջ:</p>						
Գործողություններ (ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն
	Աշակերտներ						
5 րոպե	Ստուգել տնայինը	Դասի սկիզբ					
10 րոպե	Անհատական հարցում	Կատարել անհատական հարցումներ (հարցեր տալ):					
15 րոպե	Խմբերում ծանոթանալ թեմայի մասերին, ներկայացնել, պատմել մասերը: Գրել վարժություն 3-ը (էջ 34) , օգտագործել դարձվածքներ, առածներ և ասացվածքներ:	Բացատրել: Թեման բաժանել մասերի: Վերհիշել դարձվածքներ, առածներ և ասացվածքներ:					
10 րոպե		Ստուգել հանձնարարությունը, տալ հարցեր, գնահատել, Տնային հանձնարարություն, Ամփոփում					
5 րոպե	Պատմել մասերը, պատասխանել հարցերին:						

Դասապլան 2

Ուսուցիչ՝ Լ. Մկրտչյան

Առարկա՝	Մայրենի	Ամսաթիվ	12.07	Կիսամյակ՝	1	Դասարան՝	2-րդ
Թեմա՝	«Երեք աղջիկների հեքիաթը»						
Օգտագործվող նյութեր՝	Գիրք, տետր, գրիչ, գրատախտակ						
Դասին պատասխանելու՝	<p><u>Կարդալ</u> պարզ և արտահայտիչ տեքստը:</p> <p><u>Կարողանալ</u> վերլուծել և պատասխանել հարցերին:</p> <p><u>Հասկանալ</u> բարու և չարի և իմաստը, մարդկանց օգնելու կարողությունը և այդ օգնության արդյունքները:</p> <p><u>Կրկնել</u> խաղիկներ, հանելուկներ, շուտասելուկներ:</p>						
Ուսուցման արդյունքներ, որոնք կհաստեն, որուսուցումը տեղի ունեցավ							
Վերջնարդյունքները	<p><u>Կարող են</u> ճիշտ և արտահայտիչ կարդալ, պատասխանել հարցերին:</p> <p><u>Կարող են</u> վերլուծել տեքստը (մի մասը) և պատմել:</p> <p><u>Գիտեն</u>, որ հնարամտությունը կարող է դժվար պահին մարդուն շատ օգնել, ուրիշին վատը կամեցողը երբեք լաւ բանի չի հասնի:</p> <p><u>Գիտեն</u> խաղիկներ, հանելուկներ, շուտասելուկներ և կարողանում են ճիշտ օգտագործել խոսքում:</p>						
Գործողություններ (Ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսուցիչ	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդ(ներ)		
5 րոպե	Ստուգել տնայինը	Դասի սկիզբ		Խմբերին բաժանվում են	ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթանալու ընթերցանություն		
10 րոպե	Անհատական հարցում	Կատարել անհատական հարցումներ (հարցեր տալ):		թերթիկներ: Դասավորել ճիշտ			
15 րոպե	Ծանոթանալ թեմայի մասերին, ներկայացնել, պատմել մասերը:	Բացատրել: Թեման բաժանել մասերի: Վերհիշել		հաջորդական ուղյակով: - Ինչն է, ինչը. Հիմա մի բան			

<p>10 բույս</p> <p>5 բույս</p>	<p>Գրել վարժություն 3-ը (էջ 34) , օգտագործել դարձվածքներ, առածներ և ասացվածքներ:</p> <p>Պատմել մասերը, պատասխանել հարցերին:</p>	<p>դարձվածքներ, առածներ և ասացվածքներ:</p> <p>Ստուգել հանձնարարությունը, տալ հարցեր, գնահատել, Տնային հանձնարարություն, Ամփոփում</p>	<p>ասեմ քեզ, բերանդ ջուր չառնես, նստես: Քունս հետ բերելու համար քեզ հանելուկներ պիտի ասեմ: Մի գյուղացի վար անելիս մի կարաս է գտնում: Թե չգտար, իմ քունը կմտնի քո մեջ, և դու ամբողջ կյանքում քնած կմնաս: Ինչքան վերցնես՝ կմեծանա: Թե գտար, էս կարասով մեկ ոսկի կտամ քեզ: Կարասի բերանը բացում է թե չէ միջից մի թզուկ է դուրս գալիս ու զայրացած ասում.</p> <p>- Լա՛վ, - համաձայնում է գյուղացին: Ինչքան լցնես՝ կփոքրանա,</p> <p>- Դու իմ կարասի բերանը բացեցիր, մեջը լույս լցվեց, քունս թողեց փախալ:</p>
--------------------------------	--	--	--

Դասապլան 3

Ուսուցիչ՝ Լ. Մկրտչյան

Առարկա՝	Մայրենի	Ամսաթիվ	12.07	Կիսամյակ՝	1	Դասարան՝	2-րդ
Թեմա՝	«Երեք աղջիկների հեքիաթը»						
Օգտագործվող նյութեր՝	Գիրք, տետր, գրիչ, գրատախտակ						
Դասինպատակը՝	<p><u>Կարդալ</u> պարզ և արտահայտիչ տեքստը:</p> <p><u>Կարողանալ</u> վերլուծել և պատասխանել հարցերին:</p> <p><u>Հասկանալ</u>, ազահությունը մարդուն կկործանի, բարի լինել, հարգել դիմացինին:</p> <p><u>Կրկնել</u> անձ ցույց տվող բառերը:</p>						
Ուսուցմանարդյունքներ, որոնք փաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ							
Վերջնարդյունքներ	<p><u>Կարող են</u> ճիշտ և արտահայտիչ կարդալ, պատասխանել հարցերին:</p> <p><u>Կարող են</u> վերլուծել տեքստը (մի մասը) և պատմել:</p> <p><u>Գիտեն</u>, որ ազահությունը մարդուն կկործանի, բարի լինել, հարգել դիմացինին:</p> <p><u>Գիտեն</u> անձ ցույց տվող բառերը և կարողանում են ճիշտ կիրառել:</p>						
Գործողություններ (Ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսուցիչ	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդ(ներ)		
5 րոպե	Ստուգել տնայինը	Դասի սկիզբ		Բանալի բառեր ՝ Ուրիշ, Տեսա, Նման, թագավոր, փոս:	Մանրակրկիտ ընթերցանություն		
10 րոպե	Անհատական հարցում	Կատարել անհատական հարցումներ (հարցեր տալ):					
15 րոպե	Ծանոթանալ թեմայի մասերին, ներկայացնել, պատմել մասերը: Գրել վարժություն 3-ը (էջ 34) , օգտագործել դարձվածքներ, առածներ և ասացվածքներ:	Բացատրել: Թեման բաժանել մասերի: Վերհիշել դարձվածքներ, առածներ և ասացվածքներ:					
10 րոպե		Ստուգել հանձնարարությունը, տալ հարցեր, գնահատել, Տնային հանձնարարություն,					
5 րոպե	Պատմել մասերը, պատասխանել հարցերին:						

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁԻՁԵՎԱԹՈՒՂԹ

Ի՞նչըլավստացվեց:

Ընթերցանության տեսակները հետաքրքրություն առաջացրին նույնիսկ այն երեխաների մոտ, ովքեր փոքր-ինչ դժվար են ներառվում դասապրոցեսին:

Ի՞նչն անակնկալի բերեց ինձ:

Ամենից քաջալերողն այն էր, երեխաները շատ հետաքրքրությամբ էին կատարում հանձնարարվող առաջադրանքը:

Ի՞նչըլանավորածիպեսստացվեց:

Երեխաները սպասվածից ավելի շատ հարցեր ուղղեցին և տնային հանձնարարությունը տրվեց դասամիջոցին:

Ի՞նչստացանաշակերտներըայսդասից

Աստիճանաբար դրվեցին երեխաների ճիշտ, գեղեցիկ և արտահայտիչ խոսք ունենալու հիմնաքարերը:

Հասա՞րդյոքվերջնարդյունքներին:Ինչպե՞տղախմացա:

Գրեթեամբողջությամբհասա, որանքցույցտվեցինհարցադրումները, որոնցպատասխանեցիներեխաները:

Ի՞նչներայսօրիմուշադրությանկենտրոնում:Դասշխատե՞ց:

Դասապրոցեսին փոքր-ինչ դժվար են ներառվող երեխաները և նրանց ներառումը բավական լավ ստացվեց:

